

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

15.04.2021 № 70/20-р/к

Справа № 2/02-20-21

м. Харків

Про закриття провадження
у справі

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 2/02-20-21 про порушення ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, та подання другого відділу досліджень і розслідувань від 31.03.2021 № 70-03/200-П,

ВСТАНОВИЛА:

Розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26.08.2016 № 27 розпочато розгляд справи № 02-06/12-2016 у зв'язку з наявністю в діях ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» (ідентифікаційний код – 36224035, місцезнаходження: 61109, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1) (надалі – ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ») ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку роздрібною торгівлі скрапленням газом у якості моторного пального у територіальних (географічних) межах Краснопільського району Сумської області, а саме встановлення таких цін реалізації товару, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Суть порушення полягала у встановленні ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» у травні 2016 року завищених роздрібних цін на скраплений газ в якості моторного пального в межах Краснопільського району Сумської області, в порівнянні з роздрібними цінами, встановленими у Харківській та Чернігівській областях.

Відповідно до підпункту 6.7 пункту 6 розпорядження Голови Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами) (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 07 травня 2020 року № 5-рп) (далі – Розпорядження № 23-рп) з 1 червня 2020 року припинено Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (ідентифікаційний код 21119343) шляхом приєднання до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (ідентифікаційний код 22630473).

Згідно з підпунктом 6.8 пункту 6 Розпорядження № 23-рп Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України визначено правонаступником всіх майнових прав та обов'язків Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

Розпорядженням № 23-рп змінено з 02 червня 2020 року найменування Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України на Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

Розпорядженням адміністративної колегії Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 11.02.2021 № 70/20-рп/к прийнято справу № 02-06/12-2016 до провадження Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) та присвоєно справі новий № 2/02-20-21 (далі – Справа).

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища на ринку роздрібною торгівлі скрапленням газом у якості моторного пального є:

- суб'єкти господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю скрапленням газом у якості моторного пального в межах Краснопільського району Сумської області;
- роздрібна торгівля скрапленням газом у якості моторного пального, що реалізується зазначеними суб'єктами господарювання.

Товарними межами досліджуваного ринку є скраплений газ в якості моторного пального, що реалізується у роздріб.

Під роздрібною торгівлею розуміється продаж скрапленого газу кінцевому споживачу через автомобільні газозаправні станції, автомобільні газозаправні пункти (далі – АГЗС, АГЗП), який використовує цей товар як моторне пальне.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р (далі – Методика), товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах яких споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

В Україні скраплений газ використовується як моторне пальне для автомобільного транспорту, а також для комунально-побутових потреб.

Підпунктом 14.1.141¹ пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України передбачено, що пальне – це нафтопродукти, скраплений газ, паливо моторне альтернативне, паливо моторне сумішове, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, інші товари, зазначені у підпункті 215.3.4 пункту 215.3 статті 215 цього Кодексу.

Відповідно до Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 570, скраплений газ – газ вуглеводневий, отриманий у результаті нафтогазопереробки.

Згідно із статтею 5 Закону України «Про альтернативні види палива» до альтернативних видів газового палива належать, зокрема, стиснений та зріджений природний газ, зріджений нафтовий газ, супутній нафтовий газ, вільний газ метан, якщо вони одержані з газових, газоконденсатних та нафтових родовищ непромислового значення та вичерпаних родовищ і не належать до традиційних видів палива.

Державного стандарту скрапленого газу для автомобільного транспорту в Україні немає. Натомість передбачено стандарт ДСТУ 4047-2001 «Гази вуглеводневі скраплені паливні для комунально-побутового споживання. Технічні умови», який поширюється на вуглеводневі зріджені гази, призначені для використання в якості палива для комунально-побутового споживання та для промислових цілей. Ним регламентується використання таких технічних газових сумішей:

- Пропан технічний (ПТ);
- Суміш пропану технічного та бутану технічного (СПБТ);
- Бутан технічний (БТ).

Отже, товарні межі ринку утворюють послуги з роздрібної торгівлі скрапленим газом – сумішшю пропану-бутану, яку отримують з нафти та сконденсованих нафтових супутніх газів, що використовується в двигунах внутрішнього згорання.

Основною споживчою властивістю роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального є відпуск цього газу на АГЗС, АГЗП із застосуванням спеціального обладнання (заправних колонок).

Споживачами на ринку скрапленого газу в якості моторного пального, що реалізується у роздрібній торговельній мережі через АГЗС, АГЗП є власники (користувачі) автомобільного транспорту, укомплектованого відповідним обладнанням для заправлення пропан - бутановою сумішшю (скрапленим газом).

Потенційно власник автомобільного транспортного засобу, який облаштований газобалонною установкою, може використовувати у якості моторного пального, як скраплений газ, так і моторні бензини, однак, різниця в ціні на відповідні товари робить такі товари повністю взаємозамінними лише у тому випадку, коли витрата моторного бензину і його вартість (л/км) по відношенню до витрати і вартості скрапленого газу (л/км) є більш вигідними (дешевшими), з точки зору споживання.

Згідно з пунктом 5.1. Методики показником взаємозамінності, зокрема є відсутність суттєвої різниці в цінах.

Роздрібна реалізація скрапленого газу в якості моторного пального, що реалізується на АГЗС, АГЗП, не має еквівалентних товарів-замінників, оскільки споживачі цих товарів не можуть обрати інших товарів на заміну.

Таким чином, скраплений газ у якості моторного пального є товаром, а роздрібна реалізація скрапленого газу в якості моторного пального через АГЗС, АГЗП є окремим товарним ринком.

Територіальні межі ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального визначено згідно з розділом 6 Методики шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживачів придбання у роздріб товару є неможливим або недоцільним.

З метою визначення територіальних меж ринків були обрані межі, завчасно більші за межі ринку, що досліджувався, для включення всіх доцільних та можливих меж ринку придбання скрапленого газу споживачами.

Для споживачів, що переважно експлуатують автотранспортні засоби в межах Краснопільського району Сумської області, користування послугами АГЗС, АГЗСП поза вказаними межами може бути економічно недоцільним, оскільки пов'язано з додатковими матеріальними витратами та витратами часу.

Так, для того, щоб здійснити придбання скрапленого газу в якості моторного пального в іншому населеному пункті, споживачу необхідно подолати відстань (у прямому та зворотному напрямках) до цього населеного пункту, додатково витратити при цьому певну кількість пального та понести додаткові експлуатаційні витрати.

Таким чином, територіальними межами ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального є межі Краснопільського району Сумської області (надалі – Територіальні межі).

У відповідності до пункту 7.1. Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

Для ринку скрапленого газу в якості моторного пального, що реалізуються у роздрібній торговельній мережі через АГЗС, АГЗП, проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює самостійний ринок товару із сталою структурою, є, як правило, один рік.

Враховуючи, що Відділенням досліджувався період з 01.04.2016 по 31.06.2016 та протягом зазначеного періоду сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і покупцями у Територіальних межах ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального через АГЗС, АГЗП не зазнала істотних змін, часовими межами цього ринку було визначено період, тривалістю з 01.04.2016 по 31.06.2016.

Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального є:

- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання згоди органів місцевого самоврядування на оренду земельної ділянки для розміщення АГЗС, АГЗП, а також погодження з відповідними органами влади;

- економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для будівництва АГЗС, АГЗП, поповнення обігових коштів, необхідність мати у власності або користуватися спеціальне обладнання, резервуарні парки, земельні ділянки необхідної площі, тощо.

Наведене свідчить про наявність суттєвих бар'єрів для вступу на ринки роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального та неможливість вступу на цей ринок нових учасників у короткий строк.

Єдиним учасником на ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального в Територіальних межах є ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» (ідентифікаційний код – 03359500, місцезнаходження: 61109, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1).

ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» в Територіальних межах користувалось однією АГЗП, через яку здійснювало роздрібну реалізацію скрапленого газу в якості моторного пального.

Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального в межах Краснопільського району Сумської області.

Згідно з інформацією, наданою ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» листом від 16.09.2020 № 337 (вх. № 5653 від 09.10.2020), в межах Сумської області протягом 2016 року у користуванні ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» було 4 АГЗП за наступними адресами:

- Сумська обл., м. Білопіль, вул. Соборна, 1;
- Сумська обл., м. Краснопіль, вул. Мезенівська, 97;
- Сумська обл., м. Лебедин, вул. Гмирі, 12;
- м. Суми, вул. Тополянська, 20

Відповідно до інформації, наданою ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» листом від 08.08.2016 № 600 (вх. № 02-10/1945 від 15.05.2016), протягом травня 2016 року вартість 1 літра скрапленого газу в якості моторного пального на АГЗП, розташований в Краснопільському районі за адресою: Сумська обл., м. Краснопіль, вул. Мезенівська, 97 становила 8,49 грн. (з ПДВ).

Рівень роздрібних цін на скраплений газ у якості моторного пального, встановлений ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» на АГЗС, розташованих у суміжних з Сумською областю, у травні 2016 року був нижчий, ніж рівень цін в аналогічному періоді, зокрема:

- у Харківській області – 7,89 грн./л (з ПДВ);
- у Чернігівській області – 7,89 – 8,09 грн./л (з ПДВ).

Отже, протягом травня 2016 року вартість 1 літра скрапленого газу на АГЗС ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ», що розташовані на території Сумської області, складала на 0,40 - 0,60 грн. (4,94 - 7,6 %) вище, ніж на території Харківської та Чернігівської областей.

В ході розгляду Справи ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» листом від 16.09.2020 № 337 (вх. № 5653 від 09.10.2020) повідомило, що в межах Сумської області протягом квітня-червня 2016 року встановлювало однакові роздрібні ціни на скраплений газ в якості моторного пального на зазначених АГЗП, а саме в квітні у розмірі від 8,29 до 8,49 грн./л (з ПДВ), в травні – червні 2016 року у розмірі 8,49 грн./л (з ПДВ).

За інформацією, наявною у Відділення, у суб'єктів господарювання – конкурентів ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ», в межах Сумської області роздрібні ціни на скраплений газ у якості моторного пального протягом травня 2016 року становили у:

- ТОВ «КЛО» - 8,45 грн./л.;
- ТОВ «ВОГ РІТЕЙЛ» - 8,54 грн./л.;
- ТОВ «ОККО-РІТЕЙЛ» - 8,79 грн./л.

Отже, в межах Сумської області (включаючи місто Суми) протягом травня 2016 року вартість 1 літра скрапленого газу на всіх АГЗС, які належали ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ», є однаковою (8,49 грн./л) та не є найвищою серед інших суб'єктів господарювання - конкурентів товариства.

Слід зазначити, що в квітні-червні 2016 року основними конкурентами на ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального були:

- в межах Харківської області: ПП «МАРШАЛ», ФОП Плигун А.М., ПАТ «УКРГАЗВИДОБУВАННЯ», ПП «ОККО-НАФТОПРОДУКТ», ТОВ «ВОГ РІТЕЙЛ»;
- в межах Чернігівської області: ТОВ «СТАРТ ЛІМІТЕД КОМПАНІ», ТОВ «ГОЛДЕН ГАЗ», ТОВ «ГАЗ-АВТО-СЕРВІС», ТОВ «МЕРКУРІЙ», ПАТ «УКРНАФТА», ПП «ОККО-НАФТОПРОДУКТ», ТОВ «ВОГ РІТЕЙЛ».

ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» в межах Харківської та Чернігівської областей зазнає значної конкуренції на ринку роздрібної реалізації скрапленого газу в якості моторного пального.

Протягом травня 2016 року ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» встановлювало однакові роздрібні ціни на скраплений газ в якості моторного пального на АГЗП в певних територіальних межах, а саме в межах Харківської області у розмірі 7,89 грн./л (з ПДВ), в межах Чернігівської області у розмірі 8,09 грн./л (з ПДВ).

У інших суб'єктів господарювання – основних конкурентів ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» роздрібні ціни на скраплений газ в якості моторного пального на АГЗП протягом травня 2016 року становили в межах Харківської області від 7,30 до 8,79 грн./л (з ПДВ), в межах Чернігівської області від 7,20 до 8,79 грн./л (з ПДВ).

Отже, в межах Чернігівської та Харківської областей протягом травня 2016 року вартість 1 літра скрапленого газу на всіх АГЗС, які належали ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ», є однаковою (в Чернігівській області - 8,09 грн./л, Харківській області - від 7,15 до 8,15 грн./л) та не є найвищою серед інших суб'єктів господарювання - конкурентів товариства.

Згідно з інформацією, наданою листом від 08.08.2016 № 600 (вх. № 02-10/1945 від 15.08.2016), ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» ціни на скраплений газ в якості моторного пального, що реалізується у роздріб через АГЗС, встановлює самостійно.

Відповідно до наданої ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» листом від 08.08.2016 № 600 (вх. № 02-10/1945 від 15.08.2016) інформації, «на формування роздрібних цін на скраплений газ у якості моторного пального на АГЗП впливає закупівельна вартість ресурсу, вартість транспортування скрапленого газу до об'єкту (АГЗП) реалізації, інші експлуатаційні витрати підприємства, пов'язані з реалізацією скрапленого газу через АГЗП, діючі ціни на конкурентоспроможному ринку скрапленого газу у якості моторного пального по Сумській області та інші зовнішні чинники» (мова оригіналу).

Листами від 19.08.2016 № 625 (вх. № 02-10/2000 від 26.08.2016) та від 16.09.2020 № 337 (вх. № 5653 від 09.10.2020) ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» надіслало структуру роздрібних цін на скраплений газ у якості моторного пального, встановлених на АГЗП протягом травня 2016 року, що розташовані на території Харківської, Чернігівської та Сумської області, у вигляді таблиці.

Таблиця

Складові середньозваженої роздрібної ціни	Харківська		Чернігівська		Сумська	
	л.	%	л.	%	л.	%
Ціна придбання (без ПДВ), грн/л.	4,49	56,91	4,10	50,68	4,81	56,65
Витрати підприємства, грн/л.	1,00	12,67	1,52	18,79	2,22	26,15
Запланований прибуток, грн/л.	0,03	0,38	0,06	0,74	0,05	0,59
Акциз	1,27	16,10	1,27	15,70	0	0
ПДВ	1,10	13,94	1,14	14,09	1,41	16,61
Роздрібна ціна	7,89	100	8,09	100	8,49	100

Отже, відповідно до інформації щодо структури роздрібних цін ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» на скраплений газ у якості моторного пального встановлено, що найбільшу питому вагу у роздрібній ціні у травні 2016 року займає ціна придбання скрапленого газу у постачальників, розташованих на території Харківської області, зокрема 56,91 %, а в межах Сумської області – 56,65% від собівартості товару.

Таким чином, в ході розгляду Справи не виявлено достатніх обґрунтувань щодо встановлення ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» завищених роздрібних цін на скраплений газ в якості моторного пального в межах Краснопільського району Сумської області, в порівнянні з роздрібними цінами, встановленими у Харківській та Чернігівській областях.

Отже, Відділенням не доведена наявність в діях ТОВ «ХАРКІВРЕГІОНГАЗ» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку роздрібною торгівлі скрапленим газом у якості моторного пального, у територіальних (географічних) межах Краснопільського району Сумської області, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до абзацу шостого статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», якщо не доведено факт вчинення порушення, розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року № 291/5482 (із змінами) та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 2/02-20-21.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Головуюча колегії

Наталя ТРЕГУБЕЦЬ